

Івасечко У. В.,

к.е.н, доцентка кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ: НОРМАТИНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ПОДАТКОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Значну частку сучасного бізнесу складають міжнародні корпорації, які містять у своїй структурі транснаціональні підрозділи. З метою уникнення подвійного оподаткування операцій та справедливого ціноутворення товарів і послуг між такими структурними підрозділами в міжнародній практиці діють важелі трансфертного ціноутворення. В більшості країн світу вимоги щодо останнього були запроваджені в 30-х роках минулого століття. В Україні впровадження трансфертного ціноутворення на законодавчому рівні відбулося у 2013 році. Динаміку декларування контрольованих операцій в Україні за 2013-2022 роки подано на рис. 1.

Рис. 1 Динаміка декларування контрольованих операцій в Україні за 2013-2022 рр. [1]

Отже, трансфертне ціноутворення (ТЦУ) – система визначення звичайної ціни товарів та/або результатів робіт (послуг) в операціях, визнаних контрольованими (КО) [2]. Контрольованими операціями у розумінні трансфертного ціноутворення є ті, які відповідають принципу «витягнутої руки».

Суть трансфертного ціноутворення полягає у порівнянні контрольованих та неконтрольованих операцій, опираючись на критерій податкових вигід, а також у визначенні та аналізі їх переваг та недоліків через розрахунок рентабельності кожної операції з імпорту та експорту у звітності з ТЦУ та КО.

Відповідно до Податкового кодексу України, операція вважається контрольованою, коли відповідає наступним двом критеріям [2]:

- загальний дохід платника податку на прибуток за річний звітний період більше, ніж 150 млн грн;
- розмір операції платника податку на прибуток з кожним окремим контрагентом за річний звітний період більше, ніж 10 млн грн.

До контрольованих операцій відносять також операції імпорту, а з 23 травня 2020 року і – експорту з наступними контрагентами:

- контрагенти з країн, віднесених до низькоподаткової юрисдикції. Перелік країн затверджений Постановою №1045 [3];
- контрагенти з країн, в яких здійснено реєстрацію за особливою організаційно-правовою формою, яка вказує на те, що вони мають право не сплачувати податок на дохід або корпоративний податок. Перелік таких організаційно-правових форм затверджено у Постанові №480 [4].

Обсяги контрольованих операцій за їх предметом у 2022 році подано на рис. 2. Суб'єкти господарювання, які протягом звітного періоду здійснювали операції, що відповідають критеріям контрольованих, зобов'язані скласти повідомлення про участь у міжнародній групі компаній (для тих платників податків, які є учасниками міжнародної групи компаній), підготувати документацію з трансфертного ціноутворення, а також скласти звіт про контрольовані операції до 01 жовтня року наступного за звітним. Результат звітності з ТЦУ та КО може призвести до коригування зобов'язань з податку на прибуток за відповідний звітний період. За неподання або несвоєчасне подання звіту згідно з чинним законодавством встановлено штрафні санкції. А також, може бути призначена додаткова перевірка з трансфертного ціноутворення.

Рис. 2 Обсяги контрольованих операцій за їх предметом у 2022 р. [1]

Система застосування трансфертного ціноутворення контрольованих операцій широко розповсюджена у практиці економічно розвинених країн світу.

Література

1. Результати роботи ДПС щодо податкового контролю за трансфертним ціноутворенням (Серпень 2024 року). URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennya-ta-mijnarodne-opodatkovannya/transfertne-tsinoutvorennya/prezentatsiyni-materiali/812185.html>³.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України, та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 977: Постанова КМУ від 27 грудня 2017 р. № 1045 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження переліку організаційно-правових форм нерезидентів, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок), у тому числі податок з доходів, отриманих за межами держави реєстрації таких нерезидентів, та/або не є податковими резидентами держави, в якій вони зареєстровані як юридичні особи: Постанова КМУ від 4 липня 2017 р. №480 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2017-%D0%BF#Text>